Wymagania edukacyjne z Ratownictwa Medycznego

Wymagania edukacyjne z **Ratownictwa Medycznego dla III roku nauczania w liceum ogólnokształcącym kładą nacisk na bezpieczeństwo, rozpoznawanie zagrożeń, odpowiedzialność oraz przygotowanie do udzielania pierwszej pomocy.**

Ocenie podlegają wiadomości i umiejętności dotyczące oceny sytuacji, komunikacji, doboru działań oraz bezpiecznego udzielania pomocy.

41. Wstrząs anafilaktyczny

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń wymienia typowe czynniki wywołujące anafilaksję i rozpoznaje objawy zagrożenia oddychania lub krążenia. Wzywa pomoc, dobiera pozycję do stanu poszkodowanego i zna zasadność użycia treningowego autowstrzykiwacza z adrenaliną.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń odróżnia miejscową reakcję alergiczną od podejrzenia anafilaksji, która może wystąpić bez zmian skórnych. Uzasadnia pilność podania adrenaliny, potrzebę ponownej oceny i dalszej pomocy oraz zapobiega wstawaniu i chodzeniu poszkodowanego.

42. Wstrząs hipowolemiczny

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń wyjaśnia związek utraty krwi lub płynów z niedostatecznym ukrwieniem narządów. Rozpoznaje bladość, zimną skórę, osłabienie i zaburzenia świadomości. Wzywa pomoc, tamuje widoczny krwotok i chroni przed wychłodzeniem.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń analizuje mechanizm zdarzenia i podejrzewa krwawienie wewnętrzne mimo braku widocznej rany. Ustala priorytety pomocy, kontroluje reakcję i oddech oraz uzasadnia pilne przekazanie poszkodowanego służbom.

43. Cukrzyca oraz jej stany

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń wyjaśnia pojęcia hipoglikemii i hiperglikemii oraz rozpoznaje możliwe objawy zaburzeń glikemii. W przedstawionej sytuacji dobiera pomoc do przytomności i zdolności połykania oraz wzywa pomoc przy objawach alarmowych.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń uzasadnia podanie cukru doustnie wyłącznie osobie przytomnej, zdolnej bezpiecznie połykać, przy podejrzeniu hipoglikemii. Wyjaśnia zakaz podawania czegokolwiek doustnie osobie nieprzytomnej i samodzielnego dobierania insuliny w ramach pierwszej pomocy.

44. STAZA – umiejętne wykorzystanie

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń rozróżnia opaskę do tamowania masywnego krwotoku z kończyny od stazy do pobierania krwi. Wskazuje zastosowanie opaski ratunkowej i na trenażerze demonstruje jej założenie zgodnie z instrukcją oraz zapisanie czasu.

- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń dobiera sposób tamowania krwotoku do miejsca i nasilenia krwawienia. Na trenażerze ocenia skuteczność opaski, koryguje błędy i wyjaśnia, dlaczego założonej opaski nie należy okresowo luzować ani samodzielnie zdejmować.

45. Opatrywanie różnych ran

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń rozpoznaje podstawowe rodzaje ran i dobiera materiały opatrunkowe. Stosuje rękawiczki, osłania ranę i na modelu demonstruje tamowanie krwawienia oraz mocowanie opatrunku bez nadmiernego ucisku.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń dostosowuje pomoc do lokalizacji, zanieczyszczenia i obecności ciała obcego. Uzasadnia pozostawienie wbitego przedmiotu, ocenę skuteczności opatrunku oraz potrzebę konsultacji medycznej w ranach obarczonych ryzykiem powikłań.

46. Złamania – rodzaje oraz postępowanie

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń odróżnia złamanie otwarte od zamkniętego i wymienia objawy podejrzenia złamania. Ogranicza ruchy, osłania ranę oraz na modelu demonstruje podparcie uszkodzonej kończyny bez nastawiania kości.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń dobiera zakres zabezpieczenia do urazu i dostępnych środków. Ocenia czucie, wygląd i ukrwienie części kończyny poniżej urazu przed zabezpieczeniem i po nim oraz uzasadnia unikanie zbędnego przemieszczania poszkodowanego.

47. Następstwa złamań w układzie wewnętrznym

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń wskazuje możliwość krwawienia wewnętrznego oraz uszkodzenia naczyń, nerwów i narządów w następstwie złamań. Rozpoznaje objawy alarmowe i wyjaśnia potrzebę pilnej oceny medycznej.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń wiąże mechanizm urazu i lokalizację złamania z możliwymi powikłaniami, np. przy urazie miednicy, uda lub żeber. Uzasadnia pierwszeństwo kontroli krwotoku, oddychania i stanu ogólnego przed miejscowym zabezpieczeniem urazu.

48. Oparzenia – rodzaje oraz postępowanie

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń rozróżnia oparzenia termiczne, chemiczne i elektryczne. Bezpiecznie przerywa działanie czynnika, opisuje chłodzenie oparzenia termicznego wodą i luźne osłonięcie oraz wskazuje sytuacje wymagające wezwania pomocy.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń ocenia znaczenie rozległości, lokalizacji i mechanizmu oparzenia oraz podejrzenia urazu dróg oddechowych. Dobiera postępowanie do rodzaju czynnika, zapobiega wychłodzeniu i wyjaśnia, dlaczego nie stosuje się lodu, tłuszczu ani przekłuwania pęcherzy.

49. Hipotermia – wychłodzenie, ABC postępowania

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń rozpoznaje objawy wychłodzenia i wymienia sprzyjające mu warunki. Zapewnia schronienie, izolację od podłoża i ochronę przed dalszą utratą ciepła oraz kontroluje reakcję i oddech poszkodowanego.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń rozpoznaje pogorszenie świadomości i zanik dreszczy jako możliwe oznaki ciężkiego wychłodzenia. Uzasadnia delikatne postępowanie, unikanie rozcierania i alkoholu oraz dostosowanie dalszej pomocy do stanu osoby.

50. Zatrucie chemiczne

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń wskazuje drogi narażenia na substancje chemiczne i rozpoznaje zagrożenie dla ratownika. Wzywa pomoc, unika kontaktu z substancją i przekazuje informacje o produkcie oraz okolicznościach zdarzenia.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń dobiera bezpieczne działania do drogi narażenia i zaleceń dotyczących substancji. Wyjaśnia zakaz wywoływania wymiotów i prób neutralizacji, odróżnia bezpieczne działania świadka od czynności wymagających specjalistycznego zabezpieczenia.

51. Urządzenie elektryczne / porażenie prądem

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń rozpoznaje ryzyko porażenia i opisuje bezpieczne odłączenie źródła zasilania. Nie dotyka osoby pozostającej pod napięciem. Po zabezpieczeniu miejsca ocenia reakcję i oddech oraz wzywa pomoc.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń rozróżnia zagrożenia związane z instalacją domową i wysokim napięciem, przy którym zachowuje dystans i czeka na służby. Planuje BLS z AED na fantomie i uzasadnia potrzebę oceny medycznej mimo niewielkich zmian skórnych.

52. Świadomość po spożyciu substancji psychoaktywnych

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń rozpoznaje zmiany kontaktu, zachowania i oddychania po możliwym użyciu substancji psychoaktywnych. Ocenia bezpieczeństwo, reaguje na zaburzenia świadomości i wzywa pomoc przy zagrożeniu życia.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń wyjaśnia, dlaczego zapach alkoholu lub relacja świadków nie wykluczają urazu, hipoglikemii albo innej choroby. Dobiera działania do stanu osoby, prowadzi ponowną ocenę i przekazuje informacje służbom bez oceniania poszkodowanego.

53. Żywienie jako czynnik samonaprawy organizmu

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń opisuje rolę energii, białka, witamin, składników mineralnych i nawodnienia w regeneracji organizmu. Wskazuje podstawowe zasady urozmaiconego żywienia i odróżnia codzienne wsparcie zdrowia od postępowania w stanie nagłym.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń analizuje przykładowy jadłospis pod kątem potrzeb rekonwalescencji, uwzględniając indywidualne zalecenia. Krytycznie ocenia obietnice dotyczące suplementów i wyjaśnia, dlaczego żywienie nie zastępuje diagnostyki ani leczenia.

54. Pierwsza pomoc dla kobiety w ciąży

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń rozpoznaje objawy alarmowe u kobiety w ciąży i wzywa pomoc. Zapewnia spokój, poszanowanie prywatności oraz pozycję dostosowaną do stanu osoby. Ocenia reakcję i prawidłowy oddech.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń dostosowuje postępowanie do etapu ciąży, przytomności i oddychania, uwzględniając ułożenie na lewym boku w odpowiedniej sytuacji. Na fantomie realizuje BLS z AED i wyjaśnia, dlaczego ciąża nie uzasadnia opóźniania resuscytacji.

55. Kooperacja służb medycznych ze sztabem zarządzania kryzysowego

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń wyjaśnia cel współpracy służb podczas zdarzenia obejmującego wiele osób. Wskazuje znaczenie wymiany informacji, wyznaczenia stref i stosowania poleceń osób kierujących działaniami.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń analizuje scenariusz zagrożenia i przedstawia przepływ informacji między świadkami, służbami ratowniczymi i strukturami zarządzania kryzysowego. Uzasadnia podział zadań, ochronę danych poszkodowanych i unikanie samowolnych działań.

56. Psychologiczne aspekty wsparcia osób poszkodowanych

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń rozpoznaje typowe reakcje na stres po zdarzeniu. Nawiązuje spokojny kontakt, słucha bez oceniania, wyjaśnia wykonywane czynności i dba o poczucie bezpieczeństwa oraz prywatność poszkodowanego.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń dobiera sposób komunikacji do wieku, emocji i możliwości osoby. Unika przymuszania do relacjonowania zdarzenia i składania nierealnych obietnic. Rozpoznaje potrzebę wsparcia specjalistycznego oraz uwzględnia obciążenie psychiczne ratownika.

57. Studium przypadków RKO

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń analizuje opis zdarzenia, rozpoznaje wskazania do RKO i porządkuje działania BLS z AED. Na fantomie wykonuje czynności zgodnie z przećwiczonym algorytmem oraz współpracuje z drugą osobą.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń porównuje przypadki różniące się wiekiem, przyczyną i warunkami zdarzenia. Uzasadnia decyzje, ocenia jakość ucisków i wentylacji na podstawie informacji zwrotnej oraz proponuje poprawę współpracy i ograniczenie przerw w RKO.

58. Agresja wobec ratownictwa – przyczyny

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń wskazuje możliwe czynniki sprzyjające agresji, m.in. strach, ból i działanie substancji psychoaktywnych. Rozpoznaje narastające zagrożenie, zachowuje dystans, zapewnia drogę wycofania i wzywa odpowiednią pomoc.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń stosuje w scenariuszu spokojną komunikację ograniczającą eskalację. Wyznacza granice, rezygnuje z konfrontacji i uzasadnia przerwanie działań w niebezpiecznym miejscu. Nie utożsamia zaburzeń psychicznych z agresją.

59. Ratownictwo a farmakologia

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń wyjaśnia rolę leków w ratownictwie i rozróżnia działania świadka od czynności personelu medycznego. Odczytuje podstawowe informacje z opakowania i ulotki oraz wskazuje znaczenie alergii, przeciwwskazań i terminu ważności.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń analizuje ryzyko samodzielnego dobierania leków, dawek i dróg podania. W scenariuszu określa granice bezpiecznej pomocy przy użyciu własnego leku poszkodowanego zgodnie z przeszkoleniem i instrukcją oraz przekazuje służbom informacje o zastosowanym preparacie.

60. Praca w zespole

- **Wymagania podstawowe (konieczne/podstawowe):** Uczeń przyjmuje przydzieloną rolę w symulacji ratowniczej, jasno przekazuje informacje i potwierdza otrzymane polecenia. Współpracuje przy wezwaniu pomocy, przygotowaniu sprzętu i opiece nad poszkodowanym.
- **Wymagania ponadpodstawowe (rozszerzające/dopełniające):** Uczeń koordynuje pracę zespołu, ustala priorytety i dostosowuje podział zadań do rozwoju sytuacji. Organizuje zmianę osoby wykonującej uciski, rozwiązuje trudności komunikacyjne i uczestniczy w omówieniu działań bez obwiniania innych.